

HÖGSTA DOMSTOLENS UTSLAG

Mål nr

meddelat i Stockholm den 7 juni 2004

Ö 956-03

KLAGANDE

CS

Ombud: PG

MOTPART

Vodafone Sverige Aktiebolag, 556421-0309, 371 80 KARLSKRONA

Ombud: GÖ

SAKEN

Ledningsrätt

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinge, avd. 2, utslag den 6 februari 2003

i mål Ö 1861-02

_____

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens utslag upphäver Högsta domstolen ledningsbeslutet samt förpliktar Vodafone Sverige Aktiebolag att ersätta CS för rättegångskostnad i hovrätten med tjugusextusenåttahundrasjuttiofem (26.875) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 6 februari 2003 till dess betalning sker.

I fråga om rättegångskostnaderna vid fastighetsdomstolen fastställs hovrättens utslag.

Vodafone Sverige Aktiebolag förpliktas att utge ersättning till CS för rättegångskostnad i Högsta domstolen med tjugufyratusentrehundrasjuttiofem (24.375) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens utslag till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

CS har yrkat att Högsta domstolen upphäver beslutet om ledningsrätt. I andra hand har han yrkat bifall till sitt i tidigare instanser framställda yrkande om bankgaranti. Vidare har han yrkat full ersättning för sin rättegångskostnad vid fastighetsdomstolen och ersättning för sin rättegångskostnad i hovrätten.

Vodafone Sverige Aktiebolag har bestritt överklagandet.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Klaganden har i första hand gjort gällande att ledningsrättslagen (1973:1144) inte är tillämplig när det gäller den typ av anläggning för vilken Vodafone ansökt om ledningsrätt, nämligen en basradiostation bestående av ett radiotorn och två byggnader för terminalutrustning samt två meter antennkabelanslutning. Basstationen skall utgöra en del av bolagets mobiltelefoninät och förbindas med nätet genom radiolänk.

Ledningsrättslagens syfte är att ge ledningsägare en sakrättsligt skyddad rätt att dra fram och bibehålla olika slags ledningar över annans mark. Avsikten har varit att skapa ett särskilt rättsinstitut som var lämpligare för syftet än servitut och nyttjanderätt och mindre komplicerat än expropriation. (Jfr NJA II 1974 s. 189 f.) Lagens tillämpningsområde är begränsat med avseende på ledningarnas beskaffenhet och ändamål. Enligt 2 § gäller lagen för fyra typer av ledningar, bl.a. för teleledning som ingår i telekommunikationssystem för allmänt ändamål samt allmän svagströmsledning för signalering, fjärrmanövrering, dataöverföring eller liknande ändamål. I begreppet ledning inkluderas enligt 3 § för ledningens ändamål erforderliga anordningar som transformatorer, pumpstationer och andra tillbehör. Någon definition av begreppet ledning har inte intagits i lagtexten. Enligt Utredningen om ledningsrätt framgick det med tillräcklig tydlighet av det vanliga språkbruket vad som skulle avses därmed. Som ledning betraktades således metalltråd, kabel eller annan elektrisk ledare, slang, rör, avloppstrumma, kulvert m.m. (NJA II 1974 s. 201, SOU 1972:57 s. 56.)

En språklig analys av lagbestämmelserna och nyss nämnda förarbetsuttalanden ger inte stöd för att en basstation av den typ som är aktuell i detta mål och som saknar förbindelse med ett fysiskt ledningsnät skulle kunna innefattas i begreppet

ledning eller tillbehör till ledning. Fråga uppkommer då om ledningsrättslagen, som skett i vissa underrättsavgöranden, kan tillämpas analogt eller på grundval av en ändamålstolkning.

Vad som anges i lagens 2 § är en avgränsning av vissa typer av ledningar som skall kunna hanteras enligt den mindre komplicerade ordning som följer av ledningsrättslagen i stället för de motsvarande bestämmelserna i 2 kap. 2 § expropriationslagen (1972:719). I expropriationslagens bestämmelse talas redan i lagtexten generellt om att bereda utrymme för anläggning som tillgodoser allmänt behov av bl.a. kommunikation. I ledningsrättslagen och dess förarbeten talas däremot om rätt att dra fram och bibehålla ledning över annans mark.

Även vid senare ändringar i 2 § ledningsrättslagen tyder uttalanden i förarbetena på att lagstiftaren endast avsett den mera snäva definitionen av tillämpningsområdet för ledningsrättslagen; se prop. 1992/93:200 s. 262 ff. och prop. 1999/2000:86 s. 73 ff. Det bör därvid beaktas att såväl NMT- som GSM-näten för mobil telekommunikation var under utbyggnad redan åren 1992/93 och att tekniken att med trådlös radiokommunikation överföra meddelanden var känd redan vid ledningsrättslagens tillkomst. Det kan i sammanhanget nämnas att det i prop. 2003/04:136 har lagts fram förslag att ledningsrätt skall kunna erhållas inte bara för ledningar utan också för andra anordningar som ingår i elektroniska kommunikationsnät, exempelvis fristående master och antenner, s.k. basstationer, alltså även om de inte är förbundna med en ledning.

Enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen får ingen berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar

som anges i lag. Det innebär att lagen måste vara tillräckligt precis för att göra ingreppet i äganderätten förutsebart (Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, 2 uppl. 2002, s. 383). En sådan lagstiftning bör alltså inte tolkas extensivt (jfr NJA 1982 s.700). Detta gäller även om praktiska skäl skulle tala för en ändamålstolkning.

Ledningsrätt kan således inte upplåtas för den i målet aktuella basstationen enligt nu gällande lydelse av ledningsrättslagen. Ledningsbeslutet skall därför upphävas.

Vid denna utgång skall bolaget ersätta CS för rättegångskostnader med skäligt belopp. I fastighetsdomstolen yrkades ersättning med 80.000 kr, varav 35.000 kr för ombudets eget arbete och 45.000 kr för sakkunnigutlåtande. Härav godtog fastighetsdomstolen tillhoppa 65.000 kr såsom skäligen påkallad kostnad för tillvaratagande av CSs rätt. Högsta domstolen finner ej skäl göra ändring i detta. Yrkade belopp avseende handläggningen i hovrätten och i Högsta domstolen bör godtas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Thorsson (referent), Regner,
Dahllöf och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Widegren

